

Коалиция от посланици за противодействие на езика на омразата в интернет

ВЪВЕДЕНИЕ

Проектът „Коалиция от посланици за противодействие на езика на омразата в интернет“, съфинансиран по Програма „ПРАВА, РАВЕНСТВО И ГРАЖДАНСТВО“ на Европейската комисия, започна на 1 октомври 2016 г. и ще приключи на 30 септември 2018 г.

Проектът се изпълнява от консорциум, съставен от 8 организации от 7 страни: Асоциация за развитие на София (България) - водещ партньор, Libera Università di Lingue e Comunicazione IULM (Италия), the Languages Company (Великобритания), Center for Peace (Хърватско), People in Need (Чешка република), Asociația Divers (Румъния), Associazione FORMA.Azione (Италия), и Община Agii Anargiri-Kamatero (Гърция).

Този проект третира въпроси, свързани с езика на омразата, в частност – речта на омразата в интернет, насочена срещу мигранти, бежанци и хора, търсещи убежище, в седемте участващи страни. Той адресира необходимостта от един по-ефективен отговор от страна на гражданското общество срещу словото на омразата в интернет чрез споделяне и разпространяване на добри практики. Основната цел на проекта е да засили реакцията на гражданското общество на национално и европейско равнище към речта на омразата в интернет чрез активно ангажиране на местните общности в създаването и споделянето на мощни контра-разкази срещу ксенофобските изказвания. Проектът се фокусира върху 1) изграждане на коалиции с участието на множество заинтересовани страни за разработване на контранаративи за отхвърляне на езика на омразата и негативното представяне на мигранти и бежанци и 2) разпространение на положителни послания чрез кампания за медийна грамотност и обществена осведоменост.

Проектът също така цели:

- да състави и сподели добри практики за противодействие на разпространението на речта на омразата срещу мигрантите, бежанците и малцинствата в Интернет чрез кампании за повишаване на осведомеността;
- да представи нови данни относно естеството, обхвата и въздействието на езика на омразата в Интернет, насочен срещу мигранти и бежанци, за да се подпомогнат националните и европейските власти да разработят по-ефективни интеграционни и антидискриминационни политики;
- да насърчи споделянето на разбиране и комуникацията между общностите, които са най-уязвими от словото на омразата, и обществото в Европа;
- да образова и обучава целевите групи относно езика на омразата, медийната грамотност, създаването и разпространението на уеб съдържание.

Основните дейности по проекта включват:

1. извършване на оценки на страните и сравнение на практиките за противодействие на речта на омразата в интернет;
2. извършване на анализ на медийно съдържание във всяка от участващите страни и сравнение на резултатите, за да се анализира разпространението на езика на омразата срещу мигранти и бежанци в интернет;
3. създаване на национални коалиции от държавни и недържавни актьори за противопоставяне на словото на омразата в интернет;
4. разработване на обучителни модули и споделяне на практики между партньорите, както и обучителни събития с представители на целевите групи;
5. национални обществени кампании за позитивни послания и повишаване на осведомеността за речта на омразата във всяка от участващите страни;
6. създаване на интернет страница и интерактивна платформа с ресурси по въпросите, свързани с езика на омразата;
7. заключителна международна конференция.

НАЦИОНАЛНИ ОБУЧЕНИЯ ПО ПРОЕКТ "КОАЛИЦИЯ ОТ ПОСЛАНИЦИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ЕЗИКА НА ОМРАЗАТА В ИНТЕРНЕТ"

Както беше предвидено в рамките на изпълнението на проекта, по време на втората редовна среща на екипа, проведена в Перуджа (Италия) от 6 до 8 юни 2017 г., партньорите обсъдиха методологията и съдържанието на обучителните модули. В края на дискусиата те постигнаха съгласие по няколко аспекта, както следва:

1) Общи аспекти:

- 7 обучения (1 във всяка от участващите страни)
- Двудневно обучение
- 60 участници (30 на ден)

2) Обучителна методология

В съответствие с наръчниците "Bookmarks" и "WE CAN" на Съвета на Европа, обучителната методология разглежда три измерения, които са класифицирани според различните нива на предварително съществуващите знания или опит. Трите измерения са:

- придобиване на знания относно човешките права, какви са те, как са гарантирани и защитени, и как конкретно се прилагат онлайн;
- придобиване на знания посредством човешките права, като приемаме, че процесът е толкова важен, колкото и съдържанието на обучението, и че трябва да бъде съгласуван с ценностите на правата на човека;

- придобиване на знания за човешките права посредством развиване на уменията и нагласите на учащите се да прилагат ценностите на човешките права в живота си, да предприемат действия за насърчаване и защита на човешките права, действайки като позитивни посланици.

По тази причина партньорите се съгласиха да организират:

- **лекции:** имащи за цел да информират относно законодателството, социалната медийна грамотност в Интернет и основните характеристики, както и да предадат общите знания и да повишат осведомеността за речта на омразата в Интернет;
- **неформално обучение:** дейности, целящи да приложат придобитите знания и да подсилват уменията, необходими за да станат „позитивни посланици“.

3) Обучителни материали & дизайн – използване на вече съществуващи инструменти и материали:

- Работен поток 1, дейност 1.1 – национални доклади;
- Работен поток 1, дейност 1.2 – анализ на медийно съдържание;
- Наръчник „Bookmarks“ на Съвета на Европа;
- Наръчник „WE CAN“ на Съвета на Европа;
- Национални обучения и изследвания.

Обучителните дейности, предложени в рамките на проекта „Коалиция от посланици за противодействие на езика на омразата в Интернет“, се основават на използването на вече съществуващи инструменти и материали, разработени по време на изпълнението на други проекти, финансирани от Европейската комисия, както и от Съвета на Европа, и адаптирани според резултатите от предварителния изследователски анализ, целите на проекта и конкретни целеви групи.

4) Съдържание на обучението

- Комуникиране на омраза;
- Законодателство;
- Социална медийна грамотност онлайн/в интернет;
- Стереотипи;
- Контра/алтернативни разкази.

Предвид различните обстоятелства и нуждите на всяка страна, и въз основа на резултатите от националните доклади, партньорите решиха да разработят и реализират обученията в съответствие с договорените аспекти и да ги адаптират индивидуално. Всъщност, всеки партньор е определил формата на обучението според специфичните национални нужди и включените целеви групи.

Настоящото Ръководство за обучение предлага разнообразни ресурсни материали и дейности, адаптирани към различни целеви групи, вариращи от малки деца в началното училище и гимназиални ученици до студенти в университети и възрастни. Дейностите могат да бъдат допълнително изменени, за да отговарят на конкретните цели на обучението и на съответните включени групи.

РЪКОВОДСТВО ЗА ОБУЧЕНИЕ ПОЛЕЗНИ СЪВЕТИ И ОПИСАНИЕ

Състав на обучението:

Независимо от продължителността и целевата група, обучението предвижда изпълнението на дейности, които могат да бъдат разделени на 3 основни категории и всяка дейност се занимава с теми, свързани с целите на обучението. Категориите са следните:

- 1) **НАЧАЛНИ ДЕЙНОСТИ:** една или повече дейности, насочени към взаимно опознаване и към запознаване с проекта, неговите цели и очаквани резултати. За запознаването с проекта учителят може да подготви кратка презентация в PowerPoint или други подобни формати, или просто да направи разяснение на участниците. Освен това, осъществяването на дейностите по разчупване на леда или малките разговори помагат да се поставят участниците в по-непринудена атмосфера и да бъдат предразположени към слушане и сътрудничество за цялата продължителност на обучението.
- 2) **ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ:** Учителите решават индивидуално коя методология да използват и броя на основните дейности, които трябва да бъдат изпълнени, като се вземат предвид графика, броя на участниците, конкретните цели и очакваните резултати от учебната дейност. Дейностите са структурирани като се започне от информацията, получена по време на изпълнението на проекта - националните доклади (Работен поток 1, дейност 1.1) и анализа на медийното съдържание (Работен поток 1, дейност 1.2), както и вече съществуващите материали, свързани с реализирането на проекта, като наръчниците „Bookmarks“ и „WE CAN“ на Съвета на Европа и други национални/международни обучения и изследвания.

Препоръчително е да се предвиди сесия, посветена на националното и европейското законодателство с конкретни примери, за да се предоставят на участниците инструменти и стратегии и да се повиши информираността относно различните решения на множеството предизвикателства, с които те могат да се сблъскат в ежедневието си. Полезни връзки, насочени към законодателството и регламентите на европейско ниво, са предоставени на страница 51 от това ръководство с учебни материали.

- 3) **ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ:** За да завършат обучението, учителите изпълняват различни дейности като кратки дискусии, за да обобщат наученото и да дадат доказателства за придобитите от участниците нови умения и компетенции, но също така и за дейности, насочени към крайната оценка на цялата учебна дейност, въз основа на въпросници, създадени ad hoc. На страницата 45 от настоящото Ръководство е представен шаблон на въпросник с учебни материали.

Подбор и участие на учителите:

За да се гарантира висококачествено съдържание, участието на местни и/или национални/международни експерти по езика на омразата, социалните мрежи, застъпническите кампании и пр. играе ключова роля. Хората, които трябва да бъдат включени като учители, могат да бъдат:

- Експерти по национално/европейско законодателство и/или експерти по комуникации (професори, адвокати, политици, представители на обществеността и др.);
- Представители на мигрантски организации;
- Представители на движението „Без език на омразата“;
- Представители на организации от сферата на човешките права;
- представители на организации, които вече са реализирали подобни проекти и дейности на национално или международно равнище.

Следващите страници на настоящото Ръководство за обучение илюстрират примери за конкретни дейности, изпълнявани в страните партньори и насочени към различни теми. Всяка дейност изисква различно време, целеви групи, пространство и оборудване, но като цяло те имат едни и същи цели и очаквани резултати.

- Кой е основал и дирижирал първия оркестър в София – Гвардейски духов оркестър (1892)?
  - Отговор: А. Панчо Владигеров, България   **Б. Йозеф Хохола, Чехия**
В. Цанко Цанков, България   Г. Михаил Шафран, Унгария

Дайте възможност за групова работа в рамките на 5-10 минути: разделете участниците в малки групи (максимум 5 души); осигурете връзката на теста; някой в групата прочита въпроса и след кратка дискусия групата решава какво да отговори.

Обобщение (5-10 минути): Колко от вас са се почувствали дезинформирани за историята на съответния град? Кои отговори ви изненадаха? Разширете дискусията към ролята на родените в чужбина хора и отворените градове.

Също така може да се предоставят малки награди за групата с най-голям брой правилни отговори (знак за позитивни посланици, т.н.).

Източник: Тестът за разбиване на леда беше създаден от екипа на проекта от APC. Той е част от обучителната програма, изпълнявана в София.

КРОКОДИЛСКАТА РЕКА

**ВРЕМЕ
30'**

Дискриминация

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

- студенти
- неправителствени организации
- учители

ЦЕЛИ

- да обсъдят предразсъдъците, стереотипите, ценностите и границите на толерантността
- да осъзнаят, че няма само един правилен отговор – всеки от нас има своя собствена история, ценности, образование, култура, опит и пр.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- да осъзнаят механизма, който използват, за да оценяват някого
- да осъзнаят, че е подвеждащо да се осъжда някой, ако не се познава цялото съдържание

МАТЕРИАЛИ

- листа хартия, химикалки

ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ

- Неприложимо

ИНСТРУКЦИИ

Описание:

1. Един човек прочита приказката за „Крокодилската река“ на глас.
2. Участниците в групата подреждат героите от най-любим (1) до най-малко любим (5). Те трябва да решат кой е най-виновният герой. Маркирайте знаците от 1 (най-малко виновен) до 5 (най-виновен). Забележка: Никой не може да има същата отметка.

Приказката:

Имало едно време една Крокодилска река. Тя била наречена така, защото била пълна с крокодили и било възможно да се премине само като се пресече един малък мост. От едната страна на моста живяло момче Грегъри, а от другата страна момиче на име Абигейл. Те се обичали и се редували да се посещават – един ден Абигейл отивала при Грегъри и обратно.

Една нощ се разрази буря и разкъсала моста. Било ред на Абигейл да посети Грегъри, но тя не знаела как да го направи без моста. Изчакала няколко дни и след това отишла да попита майка си за съвет. Майка ѝ ѝ казала: „Един лодкар живее надолу по реката, иди и го помоли за помощ, може би ще ти помогне“.

Абигейл отишла да види лодкаря, който я изслушал с интерес и обещал, че ще я прекара през реката при условие, че ще прекара нощта с него. Тя отхвърлила идеята и се върнала при майка си. Ядосано казала: „Благодаря за съветите ти. Знаеш ли какво иска да направя?“ И тя разказала на майка си за условието на лодкаря. „Какво трябва да направя сега, хмм?“ „Ти си вече зряла“, казала майка ѝ: „Не мога да ти помогна, това е твое решение, което трябва да вземеш сама“.

Абигейл изчакала още няколко дни, но накрая отново отишла при лодкаря. Тя направила това, което той бе поискал от нея, а лодкарят я превел през реката. Абигейл се събрала с Грегъри и той я приветствал весело, но след известно време попитал как е успяла да прекоси реката. Абигейл му разказала истината. Грегъри я изслушал внимателно и ставал все по-ядосан. В крайна сметка той отпратил Абигейл.

Момичето било обляно в сълзи, когато я срещнал един горски. Той попитал Абигейл защо плаче и Абигейл му разказала историята си. Горският ужасно се ядосал, отишъл да намери Грегъри и след това, без да каже нито дума, го набил.

Дискусия:

Обсъдете какви „ценности“ може да са били приложени при определяне на отговорите на участниците (т.е. лоялност към приятели, неприязън към насилието и т.н.)

КРЪСТОСЛОВИЦИ НА МНОГООБРАЗИЕТО – ПЪРВИ СЪПКИ КАК ДА СТАНЕМ ПОЗИТИВНИ ПОСЛАНИЦИ

**ВРЕМЕ
30'**

Човешки права

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

- Студенти, млади хора
- Представители на медиите
- Представители на обществени органи
- Представители на неправителствени организации
- учители
- представители на частни компании

ЦЕЛИ

- да направят оценка на знанията за термините и понятията за човешките права и свободи
- да предложат конкретни термини и дефиниции на определени понятия, които могат да бъдат разбирани погрешно
- да разчупят леда
- да дадат нови препратки към думи
- да създадат определена основа за предстоящата информация

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- разбиране и обяснение на някои конкретни термини и дефиниции относно човешките права и приемането на разнообразието
- по-добра информираност за заблуждаващите конотации на думите в румънския език по отношение на човешките права

МАТЕРИАЛИ

- Кръстословица с един избор
- Ключови думи – многообразието, което трябва да бъде решено, един лист хартия. (приложение 1)
- Значка на позитивен посланик

ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ

- Лист хартия за кръстословицата, моливи

ИНСТРУКЦИИ

Решете кръстословицата, създадена специално от учителя на собствения си национален език. Например, ключовата дума на румънски език е „Многообразие“ и думите, използвани за получаване на ключовата дума, са толерантност, ценност, образование, предразсъдъци и пр.

СЦЕНАРИЙ:

Проведете групова работа: 15 минути за групата да се опита да разреши кръстословиците. Дейността се извършва индивидуално.

ДИСКУСИЯ:

След като всички успеят да попълнят кръстословиците, участниците обсъждат смисъла на всеки термин, за да изяснят евентуалните недоразумения и да осветят въпросите, свързани с говора на омразата, предразсъдъците и да дадат примери за започване на дебат за местното общество.

Примери за обобщение: Кой намери правилната дума за кръстословицата? Кои термини и думи са трудни за отгатване? Кои отговори ви изненадаха? Какво мислите за двусмислеността на някои думи? Как тези понятия ви помагат адекватно в дейността ви?

УПРАЖНЕНИЕ ПО ДИЗАЙН МИСЛЕНЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ТВОРЧЕСКИ РЕШЕНИЯ (ТВОРЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ) ЗА БОРБА С ЕЗИКА НА ОМРАЗТА В ИНТЕРНЕТ

ВРЕМЕ
120'

**Креативни решения
за противодействие
на езика на омразата**

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- Мигранти и бежанци
  - Представители на медиите
  - Обществени органи
  - Доставчици на интернет и ИКТ компании
  - Млади хора
  - Неправителствени организации

- ЦЕЛИ**
- Използване на дизайн инструменти (метод, ориентиран към човека) за решаване на обществени предизвикателства
  - Насърчаване на иновации и креативност
  - Разглеждане на предизвикателството като възможност за колективно действие

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Повече съпричастност с бежанците, мигрантите и обектите на езика на омразата в Интернет
  - Да преминат през целия цикъл от предлагане на идеи до оценка на потенциалните решения
  - Да видят ползата от колективното действие за решаване на обществени проблеми

- МАТЕРИАЛИ**
- Необходим е динамичен модератор за спазване на времето и енергийните нива.
  - Обхващане на всички идеи на лепящи се бележки. Анализирани и тълкуване на смисъла.
  - Комбиниране на теми. Насърчаване на идеи. Надграждане върху идеите на другите.

- ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ**
- Зала, подготвена за работа в групи: маса и столове за всяка
  - Работна група
  - Бели дъски, лепящи се бележки, маркери, лични истории

ИНСТРУКЦИИ

Разделете участниците на малки групи, макс. 10 човека във всяка. Всичките групи работят в една и съща зала. Модераторът дава задачите едновременно на всички групи. На участниците се раздават лепящи се бележки, маркери и хартия, на която да пишат.

Упражнението има следните стъпки:

Вдъхновение: Кой проблем на езика на омразата в Интернет искаме да адресираме? (като например недостатъчно отчитане на случаите, лошо саморегулиране на медиите, нормализиране и растящо одобрение на словото на омразата в Интернет и т.н.).

Модераторът въвежда темата - словото на омразата онлайн. От участниците се иска да нахвърлят мисли и да изброят колкото се може повече проблеми, свързани с езика на омразата. В тази фаза има значение количеството, а не качеството.

Вникване: Какво знаем от самите бежанци и мигранти (поведение, ограничения, въздействие)?

Модераторът представя различни личности с личните им истории и моли групите да дадат приоритет на проблемите, които вече са идентифицирали, и да изберат само един от тях въз основа на показанията на бежанците.

Модераторът раздава нови роли на всеки член на работните групи: един мигрант, един песимист, който не вижда стмисъл в мерките и инициативите, един оптимист, който вижда положителните аспекти на предложенията, граждани, общински съветници. Участниците обсъждат кой е най-належащият проблем, разменят размисли как да се справят с него, представят аргументи за всяко предложено решение и накрая постигат съгласие по какъв проблем и решение да работят.

Създаване на идеи: Как можем да прототипираме решението?

Модераторът кани участниците да започнат да изработват идеи как да решат проблема и да изброят 5 идеи за неговото разрешаване. След това те трябва да приоритизират и да изберат само една, като опишат какво е необходимо, за да се приложи на практика.

Изпълнение: Как може да се приложи това? Ще има ли очакваното въздействие?

Модераторите канят групите да създадат прототипи на решението - да създадат разказа - защо това е необходимо и какво ще реши; да изготвят кратък бизнес план - необходим бюджет, да бъдат включени основните участници, смекчаване на рисковете.

Обобщение:

Всяка група представя творческия инструмент, който са прототипирали, и се ангажира с обсъждането му с други хора за по-нататъшното му изпълнение.

Източник: екипът на APC адаптира методологията за дизайн мислене, търсейки творчески решения за борба с езика на омразата в Интернет.

ПРЕЗ ЕВРОПА С ВЛАК

**ВРЕМЕ
60'**

Дискриминация

Описание: Лидерът на групата раздава копие на сценария на участниците, прочита инструкциите и позволява на всеки участник да избере независимо трима спътници, с които би искал да пътува, и трима пътници, които определено не би избрал. Резултатите могат да бъдат оценени или в групи от три до шест човека, или от целия клас. Участниците трябва винаги да уточняват критериите, които използват, за да вземат своите решения.

Източник: Šišková Tatiana: výchova k tolerance a proti rasismu, Portál, 1998

Сценарий: Тъкмо сте се качили на експресен влак и започвате едноседмично пътешествие от Лисабон до Зноймо. Трябва да споделите купето, в което пътувате, с още трима пътници. От следващия списък изберете тези, с които бихте предпочели да пътувате, и посочете тримата, с които въобще не бихте искали да пътувате.

1. Сръбски войник от Босна
2. Затлъстял швейцарски брокер
3. Италиански DJ, който очевидно е пълен с долари
4. Африканка, която продава кожени стоки
5. Млад, ХИВ-позитивен артист
6. Мъж от ромски произход, който пътува до Словакия
7. Баски националист, който редовно пътува до Русия
8. Немски рапър, който води независим живот
9. Сляп австрийски музикант, който безспирно свири на своя акордеон
10. Украински работник, който не желае да се върне в своята страна
11. Румънка на средна възраст, която държи едногодишно дете в ръцете си, която няма виза
12. Идиосинкратична холандска феминистка
13. Шведски скинхед, който изглежда е под влиянието на алкохол
14. Ирландски футболен запалняк, която явно е на път за мач
15. Полска проститутка от Берлин
16. Френски фермер, който пътува с кошница добре узряло ароматно сирене
17. Кюрдски бежанец, който живее в Германия и е на път за Либия
18. Чешки емигрант, който тъкмо е бил освободен от португалски затвор

ДИСКУСИЯ:

Най-добре е участниците да уточнят критериите за подбор, които използват, когато за първи път споделят решенията си. Подходящите въпроси, зададени от лидера на групата, ще помогнат на всеки участник да разкрие стереотипите, които се крият в неговите решения. Те ще се опитат да назоват тези стереотипи и заедно с останалите участници ще потърсят източниците им и причините, поради които са възникнали. Добре е да обърнем внимание на опасността от генерализация въз основа само на един-единствен лош опит и след това да приложим това обобщение към цяла група.

СЪСЕДИ

**ВРЕМЕ
30'**

**Межкултурно
обучение**

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- ученици
  - неправителствени организации
  - учители

- ЦЕЛИ**
- да обсъдят многообразието, нашите страхове, стереотипи, решения
  - да осъзнаят как предразсъдъците могат да повлияят върху нашето отношение и действия

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Открийте дискусия за стереотипите, които всеки от нас е скрил в себе си, както и за опасността, скрита в обобщенията

- МАТЕРИАЛИ**
- Работен лист, химикалка

- ПРОСТРАНСТВО &
ОБОРУДВАНЕ**
- неприложимо

Описание:

1. Раздайте РАБОТНИ ЛИСТА. Едната половина от групата получава Работен лист А, а втората – Работен лист Б. Прочетете задачата на висок глас и инструктирайте участниците да подредят списък, започващ с онези съседни, с които най-много биха желали да живеят на същия етаж в една сграда, и завършващ с най-малко желаните съседни.
2. Помолете участниците да представят резултатите си. Уверете се, че те винаги определят критериите, които използват, когато вземат решенията си. Участниците, получили работен лист А, трябва да представят първи резултатите си, следвани от участниците, които са получили работен лист Б. Напишете критериите, които са използвали на черната дъска.

Източник на дейността: www.jsns.cz One World in Schools activity

ДИСКУСИЯ:

Инициирайте дискусия за критериите, които учениците използват при избора си. Използвайте подходящи въпроси, за да разкриете стереотипите, които те са приложили по време на процеса на вземане на решения. Опитайте се да ги етикетирате и, като група, да потърсите източниците и причините за тяхното съществуване. Подчертайте факта, че решенията, които правим, са различни, когато имаме само частична информация (каквото беше случаят и в двете групи). Обръщайте внимание на факта, че е опасно да се обобщава само въз основа на един-единствен лош опит и след това приложете този минал опит към цяла група.

В ситуация, когато даден участник получи работен лист А, но откаже да завърши задачата, използвайки само списъка с предоставените категории хора, не е необходимо този участник да продължи. Той е зрял и достатъчно толерантен и не трябва да бъде принуждаван да завърши дейността.

РАБОТЕН ЛИСТА А

Вие се местите в друг апартамент в чисто нова сграда и по този начин ще имате нови съседни. От следния списък, кого бихте предпочели? С кого въобще не бихте искали да живеете под един покрив? Подгответе списък, започващ с най-предпочитаните.

- словаци
- роми
- араби
- виетнамци
- африканци
- израелци
- евреи
- американци
- украинци

РАБОТЕН ЛИСТ Б

Вие се местите в друг апартамент в чисто нова сграда и по този начин ще имате нови съседни. От следния списък, кого бихте предпочели? С кого въобще не бихте искали да живеете под един покрив? Подгответе списък, започващ с най-предпочитаните.

- Безработен словак от Източна Словакия
- Украинско семейство с две деца; бащата е назначен на работа в местния университет
- Млада ромка, която изучава журналистика в местния университет
- Еврейско семейство с три деца, едното от които е с умствена изостаналост

- Израелец на средна възраст, който притежава магазин на приземния етаж на сградата и е работодател на един от вашите роднини
- Африканка, за която не знаете нищо
- Група американски студенти, които често правят шумни вечерни партита
- Възрастна вьетнамска двойка
- Млада арабка, която в момента е по майчинство с двегодишно дете

Тази задача е изключително подходяща за започване на дискусия за стереотипите, които всеки от нас е скрил в себе си, както и за опасността, скрита в обобщенията, които всеки един от нас прави всеки ден. Въпреки че тази дейност „води до“ резултати и специфичен подход за извършване на наблюдения, тя не причинява вреда. Определената степен на „опростяване“ или дефиниран „модел“ улеснява разбирането на принципа на генерализацията, а в допълнение, ние всички срещаме някаква форма на опростяване и обобщаване в ежедневието си.

РОЛЕВА ИГРА

**ВРЕМЕ
60'**

**Креативни решения
за противодействие
на езика на омразата**

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

- мигранти
- учители
- държавни служители
- юноши
- членове на социално слаби групи
- представители на НПО и мигрантски организации

ЦЕЛИ

- да информира държавните служители, представителите на НПО и мигрантските организации
- да повиши осведомеността относно езика на омразата

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Информирани участници за методологията за справяне с проблемите, свързани с езика на омразата

МАТЕРИАЛИ

- хартия, химикалки и столове

ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ

- просторна стая според броя на участниците

ИНСТРУКЦИИ

1) ДЕЙНОСТИ ЗА ЗАГРЯВАНЕ, изпълнени в кръг, имащи за цел да разчупят леда и да накарат групата да комуникира.

2) ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ДЕЙНОСТ 1: «ГЛЕДАМ МЯСТОТО – ГЛЕДАМ ОТ РАЗСТОЯНИЕ»

Участниците са поканени да направят кръг и да започнат да ходят бавно и след това по-бързо. В същото време те са помолени да гледат нещо или някого, смятани за интересни, да се движат колкото се може по-близо до него и да го наблюдават. След кратко наблюдение те трябва да се отдалечат, да променят позицията си и да наблюдават този обект или човек от различно разстояние.

Процес: *Какво се променя в основния въпрос?*

Нашата гледна точка се променя. Когато виждаме неща от различни гледни точки, ние ги виждаме с по-отворено съзнание!

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА ДЕЙНОСТ 2: Участниците стават журналисти и създават вестникарско заглавие, което включва новини, съдържащи език на омразата. След това всеки участник прочита на останалите заглавието, което е създал. Следва дискусия.

3) ДРАМАТИЗАЦИОННА ДЕЙНОСТ

Сценарий: Нощно време в Атина е. Чужденец се разхожда по улицата. Трима мъже в черно се приближават до него и започват да го удрят с юмруци и дъски. Има няколко свидетели. Някой се обажда на полицията.

Този сценарий се дава на участниците в писмена форма. След като го прочетат, те избират ролята (на жертвата - албански мигрант, на извършителя - грък, приятелите на жертвата, приятелите на извършителя, полицията и минувачи). Следва драматизация и дискусия за поведението им.

СОЦИАЛНИ И КОМУНИКАЦИОННИ УМЕНИЯ

**ВРЕМЕ
170'**

**Медийна
грамотност**

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- Мигранти и бежанци
  - Представители на медиите
  - Обществени органи
  - учители
  - млади хора
  - НПО

- ЦЕЛИ**
- Размисъл и самоанализ за специфичните нужди на обучаващите се по отношение на социалните и комуникационните им умения, необходими, за да действат като позитивни посланици

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Осведоменост за езика на омразата в Интернет
  - Способност за създаване на контра-наративи

- МАТЕРИАЛИ**
- PPT
  - Обидни изображения/изпринтени уеб публикации/печатни статии

- ПРОСТРАНСТВО &
ОБОРУДВАНЕ**
- Проектор
  - wifi

ИЗТОЧНИЦИ: Тази дейност използва материали, изготвени по време на изпълнението на проекта RADAR - Регулиране на антидискриминацията и антирасизма (Програма „Основни права и гражданство“ JUST/2013/FAC/AG/6271 <http://win.radar.communicationproject.eu/web/>; 2014-2016), адаптирани към нуждите на учебната дейност и разделени на три дейности:

1. АНАЛИЗ НА ИЗОБРАЖЕНИЯ

Описание:

1. Обучителят прожектира или раздава оскърбително изображение, което предизвиква омраза (пример: образ на мигранти на кораб в средата на морето с писмен текст, който гласи: „Ако те са терористи, нека ги изпратим обратно въщи!“);

2. Учителят раздава въпросник на всички участници и ги моли да наблюдават изображението за няколко секунди, преди да започнат да попълват въпросника;
3. Учителят раздава бели листа и цветове на всеки участник, като ги подканя в края на дейността и след като са обсъдили въпросника да се опитат да направят дизайн на прожектираното изображение, превръщайки го в положително.

Въпросник:

1. СЪДЪРЖАНИЕ И КОНТЕКСТ:

- a) Какво представлява изображението?
- b) Опишете контекста и ситуацията, в която се осъществява взаимодействието между страните (хората)!

2. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ:

- a) Какво ви поразява, хваща вниманието ви или ви впечатлява най-много?

3. ДИЗАЙН

- a) Кой цвят изглежда доминиращ?
- b) Как влияе върху взаимодействието?

4. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ

- a) Какви емоции, мисли и съображения предизвиква наблюдаването на изображението?

5. ДИЗАЙН

- a) Какви невербални елементи, ако има такива, се появяват в образа?
- b) Как си взаимодейства с другите комуникационни елементи, присъстващи в контекста?

6. КРИТИЧЕН АНАЛИЗ

- a) Участниците използват ли жестове и друго невербално поведение, които подсказват расизъм, предразсъдъци, дискриминация по пол, отчуждение, стереотипи, конформизъм, конфликти в поколенията, изолация, елитизъм?
- b) Какви са социалните, политическите и икономическите нагласи, отразени пряко или непряко?

7. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ:

- a) Има ли хора (мъже, жени, деца), които ви впечатляват и/или които харесвате най-много?

- b) Дали гледката на изображението предизвиква настроения, начин на живот, сравнения или сексуални алюзии?

8. КРИТИЧЕН АНАЛИЗ

- a) Какво въздействие оказва това или подобно изображение върху населението на дадена европейска държава?

2. АНАЛИЗ НА ПУБЛИКАЦИИ В ИНТЕРНЕТ

Описание:

1. Обучителят прожектира или раздава пример за онлайн публикация в Интернет, която изразява език на омразата.
2. Обучителят раздава въпросник на всички участници и ги кани да прегледат публикацията за няколко секунди преди да започнат да попълват въпросника.

Въпросник:

1. СЪДЪРЖАНИЕ И КОНТЕКСТ:

- a) Какви са основните теми, адресирани в поредицата от публикации?

2. КОМУНИЦИОННА СТРАТЕГИЯ

- a) Какво ви поразява, хваща вниманието ви или ви впечатлява най-много?

3. СЪДЪРЖАНИЕ И КОНТЕКСТ

- a) Опишете контекста и ситуацията, посочени в поредицата от публикации.

4. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ

- a) Какви са емоциите, мислите и съображенията, които предизвиква четенето на поредицата от публикации?
- b) Какъв говорен стил (напр. ироничен, саркастичен, вулгарен, описателен, агресивен, игрив или друг) е използван от авторът/авторите на поредицата от публикации?
- c) Има ли думи или изрази, които ви поразяват и/или ви харесват най-много?
- d) Кои са най-много или най-малко явните знаци и смисъл, които се появяват от поредицата публикации?

5. КРИТИЧЕН АНАЛИЗ

- a) Разкрива ли поредицата от публикации, пряко или непряко, расизъм, предрасъдъци, сексуална дискриминация, отчуждение, стереотипи, конформизъм, поколенчески конфликти, изолация или елитизъм?
Какви са социалните, политическите и икономическите нагласи, които пряко или непряко са отразени в поредицата от публикации?

- b) Какви са ефектите, които поредицата от публикации може да генерира в културата и обществото на дадена страна?
- c) Какво бихте променили в думите, изразите или аргументите, използвани в поредицата от публикации?

3. АНАЛИЗ НА ВЕСТНИЦИ

Описание:

1. Обучителят прожектира или раздава пример от вестникарска статия, която подбужда омраза.
2. Обучителят раздава въпросник на всички участници и ги кани да прегледат статията за няколко секунди преди да започнат да попълват въпросника.

Въпросник:

1. Анализ на заглавието:

- a) Какви са думите/категиите (напр. мюсюлманин / черен / имигрант / чужденец и пр.), чрез които хората са описани/етикетирани в това заглавие?
- b) Към коя естествена колекция (религия / „раса“ / етническа принадлежност / националност) принадлежат тези думи/категиите?
- c) Какъв стереотип или предразсъдък произтича от думите/категиите, използвани в заглавието (напр. мюсюлманите имат склонност към насилие)
- d) Кои качествени прилагателни са свързани директно с категорията, която поставя етикети на споменатите лица (напр. ислямски екстремист)?

2. Анализ на съдържанието на статията:

- a) Как лицата, посочени в заглавието, са групирани/категоризирани; с други думи: с кои думи са класифицирани в основния текст на статията?
- b) Кои качествени прилагателни са свързани директно с категорията, която поставя етикети на споменатите лица (напр. ислямски екстремист)?

3. Упражнение:

- a) Как бихте пренаписали заглавието, така че да не изразява стереотипи или предразсъдъци?
- b) Добавете други коментари, които считате за релевантни и важни!

ДИСКУСИЯ: След всеки въпросник обучителят и участниците обсъждат споделените материали и отговори.

СТАНЕТЕ АКТИВНИ

**ВРЕМЕ
150'**

Дискриминация

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- Мигранти и бежанци
  - Представители на медиите
  - Обществени органи
  - учители
  - млади хора
  - НПО

- ЦЕЛИ**
- Да тества придобитите от участниците знания
  - Да представи Движението „Без език на омразата“ на Съвета на Европа и неговите цели и дейности

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Да анализират съществуващите инструменти, създадени за противодействие на речта на омразата и дискриминацията
  - Да създадат нови инструменти, които да подкрепят всички позитивни посланици да играят активно своята роля

- МАТЕРИАЛИ**
- РРТ
  - Наръчник „Bookmarks“
  - Наръчник „We Can“

- ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ**
- Проектор
  - wifi

ИНСТРУКЦИИ

Обучителят запознава участниците с Движението „Без език на омразата“, с неговите цели и дейности, последвани от примери за говор на омразата и разкази (концепции за контра-разкази и за алтернативни разкази). По време на втората част от дейността обучителят запознава участниците с наръчника „WE CAN“ (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/we-can-alternatives>) и провежда някои практически упражнения за противодействие на речта на омразата, съдържащи се в наръчника „Bookmarks“ (<https://rm.coe.int/168065dac7>) на Съвета на Европа.

Някои примери за дейности от наръчника „Bookmarks“, свързани с проблема, които могат да бъдат приложени и адаптирани, са:

- **Проверка на фактите (стр. 55):** От участниците се изисква да действат като „изследователи“ на политиките по въпроса за езика на омразата в Интернет, насочена към мигрантите, бежанците или малцинствата. Те разглеждат надеждността на информацията, публикувана онлайн, и разработват стратегии за собствената си практика.
- **Онлайн участие (стр. 83):** Тази дейност помага на участниците да мислят за начина, по който използват Интернет, и как участват онлайн. Участниците ще идентифицират и измерят нивото си на онлайн участие и ще планират каква роля биха искали да имат онлайн в бъдеще. Участниците също така се учат как да се справят с речта на омразата и как да защитят правата на човека в Интернет по един по-ефективен начин.
- **Нашите права в Интернет (стр. 87):** Участниците се запознават с Ръководството за човешките права на интернет потребители. Те трябва да анализират ключовите послания и твърдения в Ръководството и да обмислят прилагането му в ежедневието.
- **Попълнете и споделете (стр. 135):** Участниците попълват диаграма, за да покажат своите предпочитания при споделянето на конкретна информация онлайн и да обсъдят начини за това как да бъдат по-предпазливи при споделянето на лична информация в Интернет.
- **Прочетете правилата (стр. 102):** Участниците се запознават с условията за ползване или насоките за работа на даден уебсайт и предприемат стъпки, за да подадат сигнал за неподходящо съдържание в уебсайта. Участниците също обсъждат какви са предимствата и недостатъците на сигнализирането, особено във връзка с възможностите на Web 2.0.
- **Изговорете нещата (стр. 117):** Дейността използва „аквариумната дискусия“ за изследване на общи предразсъдъци към определени групи в обществото и ангажира участниците да мислят критично относно общоприети убеждения и да развиват аргументи срещу езика на омразата.

ДЕОНТОЛОГИЯ ИЛИ ПОЛИТИЧЕСКА КОРЕКТНОСТ?

**ВРЕМЕ
120'**

**Межкултурно
обучение**

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

- Ученици, млади хора
- Представители на медиите
- Представители на обществени органи
- Представители на НПО
- учители
- представители на частни компании

ЦЕЛИ

- Да придобият общи знания за езика на омразата
- Да оценят нивото на емпатия, разбиране и конфронтационни нагласи
- Да се предостави актуална информация за речта на омразата в национален мащаб,
- Да се насърчи критичното мислене.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Да идентифицират езика на омразата в масмедияте и социалните онлайн медии
- Да оценят нивата на езика на омразата
- Да разпознават скрития дневен ред на мразещите
- Да идентифицират и създават начини за подобряване на ситуацията.

МАТЕРИАЛИ

- Информационни материали, изготвени от учителя
- (Приложение 2)

ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ

- Листа хартия, моливи, бяла дъска, маркери

ИНСТРУКЦИИ

Подберете от основните медии някои теми, които биха могли да бъдат представени като език на омраза, и ги направете във формат на малки разпечатани материали, които да обсъдите.

СЦЕНАРИЙ:

За настоящата история изберете 5 души, които да влязат в ролята на героите: майка на дете, съсед, учител, кмет и депутат. Всеки трябва да се опита да направи всичко възможно в ролята си, използвайки подходящия език за съответния герой.

Едно дете, оставено на грижата на баща си, е починало от комбинация от недохранване и туберкулоза. Майката на детето е отишла да работи в Германия. Бащата е бил алкохолик и живял от социални помощи.

Разговор с майката на детето по телефона:

- Бащата е злоупотребявал с детето откакто майката не е била в страната. Тя изпраща вкъщи някакви пари, но предпочита да ги спестява и не иска бащата да унищожи усилията ѝ. Искала е да вземе момчето в Германия, когато навърши 18 години.

Съсед:

- Баща биел детето и го принуждавал да работи вместо него в двора (цепило дърва и т.н.). През последните три седмици никога не е виждал бащата на момчето трезвен. Веднъж той хванал бащата, когато се опитвал да открадне една кокошка от двора му.

Учител на детето:

- Момчето било проблемно дете, склонно към насилие срещу съучениците си. То идвало от много бедно семейство. Една зима дошло на училище без яке. Не било заинтересувано и имало много лоши оценки. Учителят никога не е виждал баща му.

Кмет:

Това, което е станало в населеното място е сериозно! Бедността носи само проблеми на честните местни жители. Образът на селото ще пострада.

Депутат:

Случаят Frământa ясно показва, че трябва основно да се реформира системата за социално подпомагане, което означава помощта да се предоставя за по-кратък период от време. Ако бащата не живее от социални придобивки, той щял да работи и това нямало да се случи. Освен това, социално подкрепяните лица трябва да загубят всякаква финансова помощ от държавата, когато се напиват или използват наркотици. Случаят не е уникален. Подобни неща са се случили в областите Otravu и Verișani.

Разделете останалите хора в групи от журналисти (по 2-3 души във всяка група), които трябва да напишат историята на случая Frământa.

ДИСКУСИИ:

Изготвените статии се четат пред цялата аудитория и се задават въпроси, за да се анализира нивото на омраза, съдържаща се в различните текстове.

Разликите се отбелязват в работен документ, за да се виждат по време на цялото обучение.

Извеждат се заключения относно влиянието на медиите върху езика на омразата.

Източник: Divers Association

КАК ДА РАЗПОЗНАВАМЕ ЕЗИКА НА ОМРАЗАТА

**ВРЕМЕ
120'**

Дискриминация

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- ученици, млади хора
  - Представители на медиите
  - Представители на обществени органи
  - Представители на НПО
  - учители
  - представители на частни компании

- ЦЕЛИ**
- Да запознаят участниците със съответните термини и дискурси в публичното пространство
  - Да оценят нивото на разбиране на езика на омразата
  - Да адресират необходимостта от своевременното разпознаване на езика на омразата в общественото пространство и да му се противопоставят по подходящ начин

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Да идентифицират езика на омразата
  - Да идентифицират предразсъдъците в нашите общества
  - Да се противопоставят на речта на омразата с адекватни методи
  - Да предлагат подкрепа на тези, които стават жертви на езика на омразата

- МАТЕРИАЛИ**
- Разпечатки: примери за език на омразата от онлайн коментари

- ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ**
- Листа хартия, моливи, маркер, разпечатки

ИНСТРУКЦИИ

Обучителят представя играта „дърво“ (източник: Bookmarks - ръководство за борба с езика на омразата онлайн чрез образование за човешките права 2016, Съвет на Европа), което означава, че всяка малка група ще трябва да изработи собственото си дърво на омразата, за да разпознае корените на предшествашите предразсъдъци в обществата.

СЦЕНАРИЙ:

Обучителят избира примери за език на омразата от онлайн коментарите – раздавани под формата на разпечатани материали (Приложение 9):

„Аллах - дяволско изобретение, джамията е храм на омразата. Мястото на мюсюлманите не е в Румъния“.

„Всички ислямисти са терористи и всички арабски була трябва да бъдат унищожени“.

„Транссексуалните са аномалии на природата! Мястото им не е между нас“.

„Ромите са завистливи престъпници. Крадат и лъжат. Трябва да бъдат образовани в специални центрове“.

„Тук румънците са господари. Унгарците крадат Трансилвания. Вън bozgor-ите от страната!“

Формират се пет групи от 6 членове; те ще получат по един разпечатан материал, съдържащ едно изречение, пример за език на омразата. Групите трябва да идентифицират корените на речта на омразата в дадения пример и да нарисуват едно дърво с разклоненията му: канали за комуникация, подбудители и възможни лоши или добри резултати.

ДИСКУСИИ:

Резултатите се представят на цялата група, след което се насърчават дискусии, за да бъдат идентифицирани последствията и комуникационните канали, които разпространяват езика омразата в обществото.

ИСТОРИЯТА НА ЕДИН БЕЖАНЕЦ. ЕЗИКЪТ НА ОМРАЗАТА И ГЕНОЦИДЪТ В РУАНДА

ВРЕМЕ
35'

Разказване на
история

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- Организации, работещи с бежанци
  - учители
  - обучители на учители
  - ученици, местни власти, отдели по образованието
  - Родители
  - Специалисти отговорни за поддръжката на учебните планове
  - Онлайн доставчици

- ЦЕЛИ**
- По-задълбочено разбиране за един прословут пример на омраза

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Толкова емоционални, колкото и интелектуални. Начин хората в една относително сигурна и просперираща страна да получат някакъв вид разбиране какво е да бъдеш бежанец и как геноцидът започва с думи.

- МАТЕРИАЛИ**
- Листовка за работата на говорителя
  - РРТ

- ПРОСТРАНСТВО &
ОБОРУДВАНЕ**
- Заседателна зала, прожектор, лаптоп

ИНСТРУКЦИИ

Опишете дейността като възможност да поканите гости и вида дискусии, които биха могли да бъдат адресирани:

Тази дейност е възможност да поканите говорител, може би от застъпническа организация, със силна бежанска история, която да сподели с аудиторията.

Говорителите могат да разкажат своята собствена история, историята на семействата си и да включат една по-голяма картина (статистика, цитати, история и т.н.).

Дискусиите могат да включват:

Въпроси и отговори, свързани със собствената им история;

Дискусия на една по-широка картина (геополитическа и т.н.);

Участниците в публиката да правят връзки със собствения си живот (имат ли мигрантски произход или съответна семейна история, или имат приятели/познати, които имат)?

Препоръчваме разделяне на аудиторията на групи от 2 до 4 човека за групови дискусии.

Източник: Eric Murangwa, Survivors Tribune <http://www.survivorstribune.org/>

РАБОТИЛНИЦА ЗА ТРУДНИ РАЗГОВОРИ

**ВРЕМЕ
150'**

**Медийна
грамотност**

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- Организации, работещи с бежанци и техните служители (администратори, директори по комуникациите, мениджъри на социални медии, служители по ангажиментите към общността)
  - Учители
  - Обучители на учители
  - ученици, местни власти, отдели по образованието
  - Родители
  - Поддръжка на учебния план
  - Интернет доставчици

- ЦЕЛИ**
- Да придобият по-добро разбиране за психологията на речта и на омразата
  - Да научат някои специфични комуникационни умения, за да се противопоставят на враждебните хора или на хората, поддържащи расистки/ислямфобски/антисемитски/хомофобски/сексистки възгледи и да се опитат да обезвредят говора на омразата като накарат тези хора да мислят, а не да ги антагонизират или отчуждават
  - Да способстват за ангажираността на общността и комуникационните стратегии

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Да имат по-голяма увереност в ангажирането и борбата с омразата в Интернет
  - Да могат да разгръщат по ефективни стратегии за ангажиране и противодействие на омразата в Интернет
  - Да оценяват нуждата от интелигентно мислене, когато са изправени пред организирани и добре обезпечени изкривявания на истината в Интернет
  - Да могат да правят разграничение между специфичните сфери на участниците
  - Да разпространяват позитивни послания за противодействие на езика на омразата

- МАТЕРИАЛИ**
- Интерактивен РРТ и аудио с транскрипт
  - Флипчарт (по избор)
  - Лепящи бележки (по избор)

- ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ**
- Зала
  - Лаптоп и прожектор с интернет, със звук и високоговорители

ИНСТРУКЦИИ

Този творчески инструмент може да бъде използван индивидуално (пред лаптопа) или в малка до средна група (препоръчан максимум - 20).

Организация:

1. Покажете PowerPoint презентацията на екран (с включен звук)!
2. Разпечатайте копия от текста!

Уверете се, че има достъп до Интернет!

Инструкции:

1. Пуснете PowerPoint презентацията, слайд по слайд!
2. Слушайте аудио записа!
3. Следвайте инструкциите на екрана и маркирайте ключовите точки на отпечатания текст (PPT ще ви напътства)!

Ключови моменти:

- Слайд 3 (Аудио клип 2): потърсете концепцията за „ехо камера“ в Интернет;
- Слайд 8 (Аудио клип 3): отделете време, за да отговорите на въпросите за двете ключови концепции и за да „разберете динамиката правилно“;
- Слайд 9: погледнете докладите на National Conversation относно отношението към миграцията в Обединеното кралство;
- Слайд 10 (Аудио клип 4): разберете върху какво изследване е базирана тази техника;
- Слайд 11: изследвайте спектъра на целевата аудитория - помислете как да го използвате във вашия собствени си контекст;
- Слайд 12: Проверете аудио записа, за да сравните прогнозите си;
- Слайд 14 (Аудио клип 6): предскажете отговорите на Арун преди да слушате аудио записа;
- Слайд 15 (Аудио клип 7): серия от въпроси относно фактите срещу историите;
- Слайд 17 (Аудио клип 8): идентифицирайте основните съвети, дадени в аудио клипа;
- Слайдове 18-19: Направете преглед на основните съвети;
- Слайд 20 (Аудио клип 9): разберете защо тази техника работи.

Възможни разширения на дейността:

- Обсъдете горното обучение в малки групи или в пленарна зала. Съгласни ли сте с техниките и принципите? Какъв е опитът ви от този подход? Как бихте могли да го направите работещ във вашия контекст? Можете ли да видите някакви предизвикателства? Има ли нещо тук, което ви изненадва?
- Направете проучвания за проекти, които вече са използвали тези техники (виж слайд 9: доклади на National Conversation; LA Leadership Lab; Fear and HOPE). Гледайте този видеоклип, за да видите техниките за трудни разговори в действие:
https://www.youtube.com/watch?time_continue=305&v=tdjtFRdbAo
- Нахвърляйте идеи за начините на прилагане на тези техники във вашия контекст. Можете да започнете като идентифицирате целевата си аудитория с помощта на слайда за спектъра.
- Създайте ролеви игри, за да практикувате тези техники (лице в лице).
- Създайте онлайн форумни ролеви игри за практикуване на тези техники в онлайн контекст.

Източник: Hope Not Hate: <http://refugeeweek.org.uk/the-secret-to-having-difficult-conversations/>

Video link to these techniques in action:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=305&v=tdjtFRdbAo

РЕЦЕПТА ЗА ТОЛЕРАНТНА ОНЛАЙН СРЕДА

**ВРЕМЕ
30'**

**Упражнение за
обобщаване**

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- Мигранти и бежанци
  - Представители на медиите
  - Обществени органи
  - Доставчици на интернет и ИКТ компании
  - Млади хора
  - НПО

- ЦЕЛИ**
- Да обобщят наученото по завладяващ начин, като използват готварски рецепти като метафора за обществени решения
  - Да създадат позитивно (контра) съдържание и да се присъединят към коалицията от позитивни посланици.

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Да обобщят наученото;
  - Да създадат позитивно съдържание;
  - Да се изявят като позитивни посланици

- МАТЕРИАЛИ**
- Листа хартия и маркери

- ПРОСТРАНСТВО &
ОБОРУДВАНЕ**
- Зала

ИНСТРУКЦИИ

В края на обучителните дейности поискайте от участниците да създадат собствен позитивен разказ. Разделете участниците на малки групи (ако не са работили в малки групи досега). Инструктирайте ги, че трябва да представят рецептата си за толерантна онлайн среда, като използват следния модел за описание на рецептата:

- Заглавие на рецептата:
- Необходими съставки:
- Отличителни вкусове:
- Подготовка:
- Съвети на готвача:

Ето един пример от обучението в София:

Рецепта: дигитален свят, свободен от омраза

Състав: Доброкачествен, безплатен широколентов достъп; шепа ангажирани, открити доброволни наблюдатели; 3-4 медии, готови да покрият позитивните контра-разкази; лични свидетелства на обекти на езика на омразата.

Специални вкусове: Привлечете публични фигури като позитивни говорители!

Подготовка: Всеки път, когато дадено събитие предизвика език на омразата, доброволните наблюдатели алармират медиите да го публикуват и докладват, което води до реакции на правоохранителните органи. В същото време се идентифицират обектите на езика на омразата, които предлагат емоционална подкрепа и споделят своите истории и контра-разкази.

Съвети на готвача:

Оставете добрите съставки да говорят сами за себе си, не прекалявайте с готвенето/прекаленото овкусяване на автентичните истории.

Един истински добър готвач не се нуждае от много луксозно оборудване, просто ангажираност и смелост.

... но грешките са част от процеса. Научете се и продължете!

ВРЕМЕ
60

Медийна
грамотност

РАБОТИЛНИЦА – ПРОЧЕТЕТЕ ПРАВИЛАТА

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- Представители на медиите
  - Млади хора
  - НПО

- ЦЕЛИ**
- Да разберат начините, по които дадени уебстраници регулират обидното съдържание в своите вътрешни правила
  - Да проучат правилата и условията на някои популярни уебсайтове
  - Да обсъдят ефективността от използването на онлайн механизми за докладване

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Да се повиши осведомеността за вътрешните правила на популярни уебсайтове и често много свободната регулация на обидно съдържание, вкл. езика на омразата

- МАТЕРИАЛИ**
- Въпросник на стр. 106-107 от наръчника „Bookmarks“
  - Powerpoint презентация

- ПРОСТРАНСТВО & ОБОРУДВАНЕ**
- Химикалки, мобилни телефони или компютри с достъп до Интернет

ИНСТРУКЦИИ

Източник:

Bookmarks – Наръчник за борба с езика на омразата в Интернет чрез образование в сферата на човешките права. Редактирано издание, 2016; налично на: <https://rm.coe.int/168065dac7> стр. 102-107.

Инструкции:

1. Попитайте някого дали някога е прочел вътрешните правила на уебсайтовете, които ползва (които обикновено се показват в долната част на сайта) и дали някой се е опитавал да подаде сигнал за обиден коментар или да пише на собственика на уебсайта.
2. Обяснете на участниците, че съществуват три вида правила, които се прилагат в уебсайтовете, които използваме ежедневно. Това са международното право, националните закони и правилата и условията, определени от уебсайтовете. Тъй като сайтовете са собственост на частни компании, правилата и условията на всеки от тях се различават в голяма степен, така че е трудно да се открие кое съдържание ще бъде отбелязано като обидно, клеветническо, или съдържащо език на омразата или друго неподходящо съдържание.

3. Разделете участниците на малки групи (броят на участниците в група зависи от броя на участниците в обучението) и дайте въпросник на всеки участник или група.

4. Дайте на всяка група имена на няколко различни популярни уеб страници, които използват ежедневно (новинарски канали, социални медии, клиенти на бързи съобщения, сайтове за онлайн пазаруване и т.н.). Кажете им да потърсят правилата, условията и насоките на дадени сайтове и да се опитат да проверят дали и как се регулира обидното/съдържащото език на омразата/неподходящото съдържание.

5. Дайте им време да попълнят въпросника и им кажете да отбележат своите наблюдения.

6. Всяка група трябва публично да обсъди своите отговори и заключения.

7. Ако остава допълнително време след дискусията, опитайте се заедно да дадете сигнал за неподходящо съдържание на администратора. Можете да използвате наличните инструменти на уебсайтовете, които сте търсили преди, или да намерите тези, които могат да се използват за подаване на сигнал за неподходящо съдържание във вашата страна. (Някои примери: <https://www.nohatespeechmovement.org/hate-speech-watch/report/submit> , <http://www.dostajemrznje.org/> (Хърватско), <https://www.csi.hr/> (Хърватско)).

Въпросник (от наръчника „Bookmarks“):

1. Колко е лесно да намерите правилата и условията?
Много лесно / Твърде лесно / Трудно / Много трудно

2. Колко е лесно да разберете правилата и условията?
Много лесно / Твърде лесно / Трудно / Много трудно

3. Ясно ли е какво можете да направите, за да подадете оплакване?
Много ясно / Твърде ясно / Не много ясно / Много неясно

4. Ясно ли е какво трябва да направят администраторите, когато получат оплакване?
Много ясно / Доста лесно / Доста трудно / Много трудно

Език на омразата

5. Има ли нещо в правилата и условията, което се отнася до езика на омразата?

Да / Не / Не съм сигурен / Нещо друго

6. Споменава ли се кибертормозът?

Да / Не / Не съм сигурен / Нещо друго

Неподходящо съдържание

7. Казват ли правилата и условията нещо относно неподходящото съдържание, например – разрешена ли е порнографията на сайта?

Да / Не / Не съм сигурен / Нещо друго

Насоки за уебсайтовете

8. Включва ли сайтът нещо друго, което ви показва какъв вид съдържание се насърчава? Например, кратко изявление на по-достъпно място, нещо в секцията "За нас", „Насоките за публикуване“ или нещо друго?

Да / Не / Не съм сигурен / Нещо друго

Дискусия: Смятате ли, че Интернет е добре регулиран? Смятате ли, че механизмите за подаване на сигнал онлайн са полезни? Кой носи отговорност за незаконното съдържание онлайн? Каква е ролята на международните, държавните и недържавните актьори по този въпрос и можете да посочите някои от тях (например прокурор, неправителствени организации, международни органи, частни компании)? Бихте ли подали сигнал за злоумишлени коментари или публикации в бъдеще? Какво ще кажете за свободното слово? Какво бихте предложили за подобряване?

ОБЩЕСТВЕН ИНТЕРЕС ИЛИ ИНТЕРЕСЪТ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА?

**ВРЕМЕ
90'**

**Упражнение
за обобщаване**

- ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**
- ученици, млади хора
  - представители на медиите
  - представители на обществени организации
  - представители на НПО
  - учители
  - представители на частни компании

- ЦЕЛИ**
- Да разберат разликите между двата термина
  - Да позволи критично мислене за оценка на ситуации и конфликти в условията на реалния живот
  - Да обобщят наученото
  - Да могат да създават контра-реч срещу езика на омразата
  - Да имат смелостта да адресират езика на омразата в личния си живот
  - Да създават позитивно (контра) съдържание и да се включат към Коалицията от позитивни посланици

- ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**
- Да обобщят наученото;
  - Да създават позитивно съдържание;
  - Как да се ангажират в лични битки срещу езика на омразата

- МАТЕРИАЛИ**
- Power Point разпечатки (Приложение 6)
  - Разпечатки – примери от мейнстрийм медиите (Приложение 7)

- ПРОСТРАНСТВО &
ОБОРУДВАНЕ**
- прожектор
  - листа хартия
  - маркери

ИНСТРУКЦИИ

Въвеждане на двете понятия (Приложение 6) и започване на дискусии по релевантни теми в реалния живот

СЦЕНАРИЙ:

Създайте малки групи (2 - 3 души), които да работят заедно, за да се противопоставят на омразата от медиите. Раздавайте основните медийни примери, които трябва да бъдат коригирани.

Напишете текст, който е обратен на текста, който сте получили, съдържащ език на омразата!

Разпечатани текстове (Приложение 7):

„И аз съм расистко прасе. За мен най-добрият циганин е мъртвият циганин! Понеже все още обичате циганите, искам да ви направят всичко, което те умеят най-добре: да влязат с взлом в къщата ви, да изнасят вашата жена или дъщеря, да ви откраднат личната карта, да ви наплюят и да ви набият, когато не отстъпвате мястото си за паркиране, да откраднат и да разглобят колата ви, да пускат музиката си на максимум, да преравят джобовете на детето ви в училище, да изместват детето ви във факултета, само защото имат сертификат, че са цигани! Ако съм забравил нещо, искам да се насладите на всички други красиви жестове, които циганите могат да направят!“ (Йон Лучиян, бивш общински съветник Махмудия)

„Румъния е в 27-тата си година на демографски спад и скоро няма да плаща никакви пенсии, няма да кой да захранва фондовете. Междувременно ние се борим с разредени дезинфектанти, мафията и организации, насочени срещу ЛГБТ. Последните не просто желаят да се декриминализират (което е станало след 90-те години), но искат толерантност (никой да не отрича правото им да имат взаимоотношения и да ги показват в улични паради), признание (те го имат напълно, вкл. и на артистично ниво!), но след няколко години те също ще имат гей бракове и осиновяване. Това означава деца, отгледани в духа на хомосексуалността; това означава и ниска раждаемост скоро. До пълното изчезване, не дай Боже ... Може би с още един малък опит, малко по малко! 3 млн. подписа, подкрепящи традиционното семейство, бяха депозирани вчера в Парламента в отчаян опит да се спаси нещо. Кой знае –последният опит на фертилното мнозинство, преди да е напълно абсорбирано от исканията на едно стерилно малцинство“ (Olivia Steer, активист срещу използването на ваксини)

„Галерията на Конго се нарича опашката на маймуните. На входовете на стадиона, където се проведе мачът, имаше опашка от маймуни, не видяхте ли?“ (Daniel Buzdugan и Mihai Morar, Radio Zu)

ДИСКУСИИ:

Представете резултатите и обсъдете трансформациите на словото на омразата в смислени послания за толерантност и приемане на различието.

**POSITIVE
MESSENGERS**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

МОДЕЛ НА ВЪПРОСНИК ЗА ОЦЕНКА НА ОБУЧЕНИЕТО

Оценка на обучителната програма ВЪПРОСНИК

Въпросникът се стреми да събере елементите за оценка по отношение постигането на целите на обучението, в което участвахте. Събраната информация ще допринесе за оценката на дейността, както и за подобряването на бъдещите възможности за обучение.

По-долу е даден списък на аспектите, изискващи обратна връзка:

- подготовка и предварителна информация
- съдържание на обучението
- организация и обучители
- перспективи
- атмосфера
- цялостна оценка

За да предоставите личната си оценка за всяка от тези сфери, моля, отговорете на следните въпроси. При всеки въпрос с избор от няколко опции е възможно да коментирате дадената оценка.

Моля, изразявайте свободно мнението си, което, вярваме, ще бъде искрено и полезно за подобряване на качеството на обучителния курс и на целия сектор!

БЛАГОДАРЯ ВИ

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Място на провеждане на обучението _____ дата _____

ИНФОРМАЦИЯ ЗА УЧАСТНИКА (по желание)

Пол   М Ж

Професионална дейност _____

Предишен опит (обучителни курсове, събития и др.), свързани с езика на омразата, човешките права и медийната грамотност

_____
_____

1 – ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ

Дейностите, извършени по организацията на обучението – както и предоставената организационна и логистична информация – са изчерпателни и полезни

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

2 – СЪДЪРЖАНИЕ НА ОБУЧЕНИЕТО

Съдържанието на обучението беше в съответствие с обявените общи цели, а също така цялостно и актуализирано.

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

3 – ПРИЕТИ ИНСТРУМЕНТИ И МЕТОДОЛОГИИ / 1

Приетата методология за подпомагане на обучението, особено във връзка с направените презентации, с предложените упражнения и споделения опит, беше ефикасна и способстваше за активното включване на участниците.

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

4 – ПРИЕТИ ИНСТРУМЕНТИ И МЕТОДОЛОГИИ /2

Упражнението и груповата работа, предложени от учителите, помогнаха на участниците да получат по-задълбочено разбиране за предоставените материали и за основния смисъл на самия проект.

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

5 – ПРИЕТИ ИНСТРУМЕНТИ И МЕТОДОЛОГИИ /3

Използването на творчески начини за ангажиране на участниците в ролята на позитивни посланици беше ефективно и приятно.

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

7 – ОБУЧИТЕЛ: ИМЕ НА ОБУЧИТЕЛЯ (обучител 1)

Обучителят е подготвен и способен ясно да комуникира съдържанието на различните сесии, взема предвид различията между участниците и използва подходящи казуси/примери.

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

8 – ОБУЧИТЕЛ: ИМЕ НА ОБУЧИТЕЛЯ (обучител 2)

Обучителят е подготвен и способен ясно да комуникира съдържанието на различните сесии, взема предвид различията между участниците и използва подходящи казуси/примери.

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

9 – ОБУЧИТЕЛ: ИМЕ НА ОБУЧИТЕЛЯ (обучител n)

Обучителят е подготвен и способен ясно да комуникира съдържанието на различните сесии, взема предвид различията между участниците и използва подходящи казуси/примери.

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

11 - АТМОСФЕРА

По време на работните сесии беше възможно да се работи съвместно, да се обменят мнения и да се учим взаимно с присъстващите колеги.

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

12 - ПЕРСПЕКТИВИ

Смятате ли, че обучението е проправило пътя за по-нататъшно разработване на инициативи, проекти, творчески сесии и др. за противодействие на езика на омразата в Интернет?

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

13 – ЦЯЛОСТНА ОЦЕНКА

Обучението покри ли Вашите първоначални очаквания?

1   2   3   4

Предложения / обратна връзка _____
_____
_____

Имате ли интерес да участвате в други курсове по същата тема в бъдеще?

Да   Не

Бихте ли препоръчали на някого от Вашите колеги да присъства на този семинар?

Да   Не

Предложения за по-нататъшни обучения:

_____
_____
_____
_____

Благодаря Ви!

POSITIVE
MESSENGERS

ПОЛЕЗНИ ВРЪЗКИ

Съвет на Европа

- WE CAN! Наръчник – <https://rm.coe.int/168070e3d3>
- Bookmarks - http://www.nohatespeechmovement.org/public/download/Bookmarks_online.pdf

Европейски проекти

КОАЛИЦИЯ ОТ ПОСЛАНИЦИ:

- Сравнителен доклад: https://positivemessengers.net/images/library/pdfs/comparative_report-1.1.4.09.pdf
- Обучителни материали от Великобритания: <https://www.languagescompany.com/pmdownloads/>
- Изготвени материали: <https://positivemessengers.net/en/library.html>

RADAR (Regulating AntiDiscrimination and AntiRacism) - JUST/2013/FRAC/AG/6271):

- Насоки: <http://win.radar.communicationproject.eu/web/wp-content/uploads/2016/11/RADAR-Guidelines-EN.pdf>

PRISM (Preventing Redressing & Inhibiting Hate Speech in New Media):

- Обучителни инструменти http://www.prismproject.eu/wp-content/uploads/2016/09/prism_educational_toolkit_for_working_with_young_people_may_20161.pdf

eMORE - Monitoring and Reporting Online Hate Speech in Europe:

- Уебсайт: <https://www.emoreproject.eu/>

Движение „Без език на омразата“

PREZI

- [Introduction to No Hate Speech Movement](#) от Balint Josa

ДЕФИНИЦИИ

- [The Council of Europe's work on Hate speech](#)
- [CM\(2015\)74-addfinal](#) 19 May 2015 „Борбата срещу насилствения екстремизъм и радикализацията, водещи до тероризъм“ – План за действие
- [ECRI GENERAL POLICY RECOMMENDATION N.15](#) приета на 08 декември 2015

ВИДЕО

- [Official Campaign Video](#)
- [How to report at the Hate Speech Wacht - No Hate Speech Movement](#)
- [REACT TO HATE SPEECH !](#)
- [HOW TO REACT TO HATE SPEECH!](#)

- [No Hate Ninja Project - A Story About Cats, Unicorns and Hate Speech](#)
- [No Hate Speech Movement - Short Movie](#)
- [We CAN! Campaign - No Hate Speech Movement](#)

КАМПАНИЯТА

- [The Campaign Platform](#)
- [The Online Activists](#)
- [Hate Speech Watch](#)
- [The Blog](#)
- [Action Days](#)
- [Visual, Materials and Videos](#)

НАРЪЧНИЦИ

- [Bookmarks](#)
- [We Can! Alternatives](#)
- [Compass](#)
- [Composito](#)
- [Gender Matters](#)
- [Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education \(EDC/HRE\)](#)
- [Educational Pack](#)

ДРУГИ

Camden Principles on Freedom of Expression and Equality:

<http://europeanjournalists.org/mediaagainsthate/camden-principles-on-freedom-of-expression-and-equality/>